

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 6

Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐξ ὧν κατ' αὐτὰς ἀνεγράφησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ τύπῳ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι κομμουνιστικῆς κινήσεως προκύπτει, ὅτι ὁ κομμουνισμὸς ἐξαπλοῦται ἀρκετὰ ἐπικινδύνως ἐν τῇ χώρᾳ, ὅτι τὰ πρὸς καταστολὴν αὐτοῦ ληφθέντα μέτρα εἶνε ἀνεπαρκέστατα καὶ ὅτι μόλις τώρα γίνεται σκέψις περὶ σοβαρᾶς ἀντιμετωπίσεως τοῦ κινδύνου συνεπεία τῶν περὶ τῆς δράσεως τοῦ κομμουνισμοῦ ὑποβληθεισῶν εἰς τὴν κυβέρνησιν ἐκθέσεων τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν.

Ἐχομεν καὶ ἡμεῖς τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς κομμουνιστικῆς παρ' ἡμῖν κινήσεως φθορὰ ὁσημέραι αὐξάνεται, ὅσῳ δὲ παρέρχεται ἐν ἀπραξίᾳ ὁ χρόνος, τόσῳ δυσπολεμητότερον θὰ ἀποβῇ τὸ κακόν. Ἐπ' ἴσης καθ' ἐκάστην ἀποβαίνει πασιδηλον, ὅτι, ἐνῶ τὸ παράδοξον μέτρον τοῦ ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὰ ἐπαρχιακὰ ἄκρα ἐκτοπισμοῦ τῶν παραβατῶν τοῦ περὶ ἰδιωνύμου ἀδικήματος νόμου ἀντὶ νὰ περιορίσῃ τὸ κακόν, ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ πολλαπλασιάζει, ἐξ ἄλλου ὁ πέλεκυς τῆς τιμωρίας δὲν καταφέρεται κατὰ τῶν κυρίως ἐνόχων, ἀλλὰ πλήττει μόνον τὰ ἀνόητα θύματα τῶν κυριωτέρων στελεχῶν, τὰ ὁποῖα οὕτω ἐξακολουθοῦν ἀνέτως τὴν λαοφθόρον των δρᾶσιν.

Μίαν πτυχὴν τῶν κομμουνιστικῶν παρ' ἡμῖν μεθόδων καὶ τῶν ἄλλων ἀθλιότητων τῆς πολυλέκτου ταύτης «ἰδεολογίας» τῆς ἐποχῆς μας ἀπεκάλυψε μία κατ' αὐτὰς διεξαχθεῖσα ἐν Ἀθήναις δίκη, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε νὰ ἦσαν παρόντες πάντες ὅσοι ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ καὶ μὲ ὑπνώτιουσιν τὴν κρίσιν παρασύρονται ὑπὸ τῆς κομμουνιστικῆς οὐτοπίας, ἵνα ἐξ αὐτηκοῖας ἀντιληφθῶσι τὸ τεράστιον ψεῦδος, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ῥῆσοι κομμουνιστῶν ἐπεκράθησαν ἐπὶ τοῦ στήθους ἐνὸς τα-

λαιπώρου λαοῦ ἀξίου καλλιτέρας τύχης. Ἀκούουν καὶ ἀναγινώσκουν οἱ ἀφελεῖς τοὺς προφανέστατα ἔχοντας συμφέρον νὰ ἐξαιρῶν καὶ νὰ δοξολογοῦν τὸν νέον ῥωσικὸν παράδεισον προκατειλημμένους προσωρινούς ἐπισκέπτας του, καὶ θαυμάζουν μίαν πραγματικότητα, ἡ ὁποία μόνον ὡς φρικτὴ καὶ ἀποτροπαία θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὅταν ἀκουσθῇ ζωντανὴ ὑπὸ τὰ χεῖλη ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐδοκίμασαν καὶ τὴν ὑπέστησαν ἀφ' ὅτου ἐνέσκηψεν εἰς τὴν δύστηνον ἐκείνην χώραν ἡ τρομερὰ μπολσεβικὴ θύελλα.

Εἶνε πλέον καιρὸς νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ κακόν ἐν Ἑλλάδι μετὰ τῆς ἀπ' ἰτουμένης σοβαρότητος. Τὴν σοβαρότητα ταύτην ἐπιβάλλουν τὸ μὲν αὐτὸς ὁ χαρακτήρ τοῦ κομμουνισμοῦ, τὸ δὲ ὁ προπαγανδισμὸς αὐτοῦ ὑπὸ παραγόντων ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀνωτέραν ἐλληνικὴν διανόησιν, καί, τέλος, τὸ πρόβλημα τοῦ καὶ παρ' ἡμῖν πληθυνομένου διανοητικοῦ προλεταριάτου.

Ὁ κομμουνισμὸς δὲν εἶνε οἰκονομικὸν μόνον σύστημα· εἶνε, πρὸ παντός, μία φιλοσοφία ζωῆς, ἡ ὁποία λαμβάνει μορφήν θρησκείας μὲ ὅλα τὰ δυναμικὰ καὶ ἐσχατολογικὰ γνωρίσματά της, ὑπὸ τὰ χρώματα, μάλιστα, τὰ ὑλιστικῶς ζωηρά, ὑπὸ τὰ ὁποῖα τὰ ἐμφανίζει ἡ κομμουνιστικὴ μεσσιακὴ ἰδέα. Ἐπαναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν μας εἰς πᾶσα ἔτι ζωηρότερον καὶ θετικώτερον τὸ ζήτημα τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ παρόντος αὐτοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος, ὁ δὲ μεταβατικὸς χαρακτήρ τῆς μεταπολεμικῆς ἱστορίας μας ἐξηγεῖ τὴν δίψαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀκούεται πᾶσα καινοφανὴς ἐπὶ τοῦ ζωτικοῦ τούτου προβλήματος ἰδεολογία, ἀλλὰ καὶ τὸν φανατισμὸν, μὲ τὸν ὁποῖον καὶ ὑποστηρίζεται καὶ προσλαμβάνεται ὑπὸ τῶν διψαλέων ψυχῶν ὅ,τι λάμπει ὡς λύσις του.

Ἐξ ἄλλου δὲν εἶνε τι ἀνάξιον προσοχῆς τὸ γεγονός ὅτι ὡς νεοφώτιστοι προσήλυτοι τῆς

κομμουνιστικῆς «ιδεολογίας» εμφανίζονται εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς τῆς παρ' ἡμῖν ἀριστερότητας» εὐάριθμοι μὲν, ἀλλὰ ὁπωσδήποτε ἀποκτήσαντες προέχουσάν τινα θέσιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ διανοήσει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἐπὶ συντηρητικότητι τάχα καὶ ἀστικότητι ἐγκυαυωμένων ἡμερησίων φύλλων χρησιμοποιούμενοι εἰς τὰς στήλας τῶν πρὸς δῆθεν ἀμερόληπτον καὶ ἀπαθῆ τῶν κοινωνιολογικῶν θεμάτων διαπραγματεύσιν.

Τέλος, δὲν πρέπει νὰ διαφεύγῃ ὅτι ἡ αὔξις τοῦ ἐλληνικοῦ διανοητικοῦ προλεταριάτου δὲν δύναται νὰ μὴ ἐκληφθῆ ὡς μία τῶν εὐνοϊκῶν πρὸς διάδοσιν τοῦ ἀριστερισμοῦ παρ' ἡμῖν συνθηκῶν, οὐδ' εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναπτυχθῆ εὐρύτερον τὸ σημεῖον τοῦτο. Ἡ δυστυχία καὶ ἡ πείνα, προστιθέμεναι εἰς τὴν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων ἀτελειῶν τοῦ κρατοῦντος κοινωνικοῦ καθεστῶτος δυσφορίαν καὶ ἀγανάκτησιν, δὲν εἶνε καλοὶ σύμβουλοι.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ προστεθῆ ἡ δύναμις ἢ ὁποῖα—ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν ἐὰν θέλωμεν νὰ εἰμεθα εἰλικρινεῖς—ὑπάρχει ἐν τῷ κομμουνισμῷ, καὶ ὁ ἐνθουσιασμός, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ἡ ταχεῖα διάδοσις του. Ὁ μαρξισμὸς—ὡς λέγει ὁ διακεκριμένος θεολόγος Φριδερίκος Gogarten—ἀντλεῖ τὴν δύναμίν του τὴν πειστικὴν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἀξιοῖ ὅτι λύει κατὰ τρόπον ἀποφασιστικόν, θετικόν, ἀπλοῦν καὶ ὀριστικόν τὸ οὐσιαστικῶς χριστιανικὸν ζήτημα: «ποία εἶνε ἡ δεοντολογικὴ στάσις σας ἀπέναντι τοῦ πλησίον; Τῷ ἀφίνετε ὅ,τι ἀποκτᾶ, ἢ μήπως τοῦ ὀστερεῖτε;» Ὁ μπολσεβισμὸς κατέχει τὴν τέχνην νὰ παρουσιάσῃ ζωηρῶς ζωντανὴν τὴν εἰκόνα τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀντιτάσσει τὴν δῆθεν ἐπιτυχίαν μιᾶς οὐτοπίας, ἣτις προσκαλεῖ τοὺς ἀνθρώπους «νὰ ἐνωθῶν ἀντὶ νὰ τρώγωνται», ἀδιάφορον ἂν τὴν ἐνωσιν ταύτην ἐννοῆ νὰ πραγματοποιήσῃ διὰ μεθόδων σκολιῶν καὶ αὐ ὄχημα δι' ἐξοντώσεως. Τὸ γεγονός εἶνε, ὅτι εἰς τὴν δίψαν τοῦ ιδεώδους, τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, μάλιστα σήμερον, ὁ κομμουνισμὸς ἐπιμένει μετὰ παραφόρου ἐνθουσιασμοῦ νὰ προπαγανδίξῃ μίαν κοσμοθεωρίαν, ἢ ὁποῖα διὰ παντὸς τρόπου ἐξαιρεται ὡς πανάκεια τοῦ οἰουδήποτε σημερινοῦ κοινωνικοῦ κακοῦ, ἐν τῇ κοινωνικῇ δὲ

καὶ πολιτικῇ ρευστότητι τῆς ἐποχῆς τὸ τοιοῦτο κήρυγμα καρποφορεῖ καθ' ὅσον ὀλέθριον τρόπον οἱ πάντες καθ' ἑκάστην λαμβάνομεν πείραν, τὰ ἀποτελέσματά του δὲ θὰ ἀποβοῦν δυσθεραπευτότερα, ἂν μὴ καὶ ἀθεράπευτα ὅλως, ἐὰν δὲν ληφθῶν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων μέτρα πραγματικῶς ἀποφασιστικὰ καὶ ριζικά.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΥ

Λόγος εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀποδημίαν τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 124 χειρογράφῳ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς¹ ἀπὸ φύλλου 191 α — 192 β εὑρηται λόγος φέρων ἐπιγραφὴν «Τοῦ σοφωτάτου καὶ ἔλλογμοτάτου τοῦ ἐν διδασκάλοις ἀρίστου τῆς περιφῆμου αὐθεντικῆς σχολῆς τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐπιστάτου κυρίου Γεωργίου λόγος εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀποδημίαν τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου τοῦ ἐν μακαρίῳ τῇ λήξει γενομένου ἡγεμόνος κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου βοεβόνδα λεχθεῖς ἐν Βουκουρεστίῳ». Οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται ἐν τοῖς ἀνωτέρω περὶ λόγου τοῦ γνωστοῦ λογιῶν καὶ διδασκάλου Γεωργίου Θεοδώρου Τραπεζουντίου², τοῦ τελευτήσαντος τῇ 28 Ἰουλίου 1739, εἰς τὸν Νικόλαον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου³, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἐτελεύτησε τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1730 καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσῃ μονῇ τοῦ Βακαρέστη. Ὁ λόγος οὗτος εὑρηται, ὡς νομίζω, καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 717 ἐλληνικῷ χειρογράφῳ τῆς Ρουμανίας⁴. Ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ ἀπὸ σελίδος 50 καὶ ἕξῃς εὑρηται καὶ ἕτερος λόγος τοῦ Γεωργίου Τραπεζουντίου εἰς τὴν θανὴν τῆς δομνίτζας τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου Νικολάου βοεβόνδα καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας⁵ μὴ ἀναφερόμενος καὶ οὗτος ὑπὸ τῶν περὶ τοῦ Γεωργίου Τραπεζουντίου γραψάντων. Καὶ ἄλλα δ' ἔργα τοῦ Γεωργίου Τραπεζουντίου εὑρηται ἐν τοῖς χειρογρά-

1. Πρὸς Ν. Ἑλληνομ. τόμ. Ε' σ. 307.

2. Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τούτου πρὸς Ζαβίρα Νέα Ἑλλάς σ. 230. Σάθα Νεοελλ. φιλ. σ. 459. Δημητράκοπούλου Προσθῆκαι καὶ Διορθώσεις σ. 79. Βενδότη Προσθ. ἐκκλ. ἱστορ. Μελετίου σ. 142.

3. Πρὸς Ζαβίρα Νέα Νέα Ἑλλάς σ. 333 ἐ. Σάθα Νεοελλ. φιλ. σ. 422 ἐ. Δημητράκοπούλου Προσθῆκαι καὶ Διορθώσεις σ. 72. Σταματιάδου, Βιογραφία τῶν Ἑλλήνων μεγάλων διερμηνέων σ. 94 ἐ.

4. Πρὸς Κωνσταντίνου Litica κατάλογον τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων τῆς Ρουμανίας σ. 461. Ἐν τῷ καταλόγῳ δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως τοῦ λόγου εἰς τὸν Νικόλαον Μαυροκορδάτον, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ «Φεῦ εἰς τὴν τοσαύτην μεγάλην», ἐξ ἧς εἰκάζω ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἀνωτέρω λόγου τοῦ Γεωργίου Τραπεζουντίου.

5. Ἐνθ. ἀν. σ. 462.

φοις μὴ ἀναφερόμενα ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Γεώργιον Τραπεζούντιον ἀσκοληθέντων. Οὕτω, ἴνα μὴ ἀναφέρω πάντα, ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 696 χειρογράφῳ τῆς Ρουμανίας εἴρηται ἕτερον ἔργον τοῦ Γεωργίου Τραπεζούντιου ἐν τέλει τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος σημείωσις «Αὐταὶ αἱ Διαταγαὶ τῶν Θεῶν καὶ ἱερῶν ἀποστόλων ἡμῶν μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν κανόνων μετεγλωττίσθησαν εἰς ἄπλην φράσιν διὰ προσταγῆς τοῦ εὐσεβεστάτου, ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πίσις Οὐγγροβλαχίας κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου βοεβόδα παρὰ τοῦ ἐν σπουδαίοις ἐλαχίστου Γεωργίου Τραπεζούντιου διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς καὶ δούλου πιστοτάτου τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος κατὰ τὸ χιλοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τριακοστὸν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ ἐν μηνὶ Μαΐῳ εἰκοστῇ»¹. Ἐπίσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 1494 χειρογράφῳ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν βιβλιοθήκης εὑρηται ἐπιστολὴ τοῦ ἡμετέρου Τραπεζούντιου κρούσα ἐπιγραφὴν «τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου κυρίου Γεωργίου Τραπεζούντιου κυρίῳ Παναγιώτῃ ἀρχιεραφῆ ἀνδρῶν ἐλλογιμῶν φερίστῳ καὶ φίλῳ ἀκριβεστάτῳ σωτηρίῳ οὐρανόθεν καὶ τῶν καταθυμῶν ἀπάντων ἐπίτευξιν»². Ἐπίσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 12 χειρογράφῳ τοῦ Παγκυπρίου γυμνασίου εὑρηται «Θέματα εἰς τὸ ἐπιστολάριον τοῦ σοφωτάτου Θεοφίλου τοῦ Κορυθαλέως παρὰ τοῦ σοφωτάτου Γεωργίου Τραπεζούντιου»³. Ἐπίσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 47 χειρογράφῳ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς εὐρίσκομεν ἐπίγραμμα ἱαμβικὸν φέρον ἐπιγραφὴν «Πρὸς τὸν θεοσεβέστατον, ὑψηλότατον καὶ χριστιανικώτατον ἡμῶν αὐθέντην κύριον κύριον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Νικολάου βοεβόδα ἐπίγραμμα ἱαμβικὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ σωτηρίου ἔτους» καὶ ὑπογραφὴν «τῆς ἡμετέρας θεοσεβεστάτης ὑψηλότητος ἐλαχίστος δοῦλος καὶ πιστὸς Γεώργιος Τραπεζούντιος»⁴. Ἐπίσης ἐν ἀρχῇ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 65 χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς εὐρίσκομεν ἐν φύλλον ἄνευ ἀριθμῆσεως, ὅπερ περιέχει «Διάλογον ἀμαρτωλοῦ πρὸς τὴν Θεοτόκον καὶ τῆς Θεοτόκου πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν» ποιηθέντα παρὰ τοῦ Γεωργίου Τραπεζούντιου»⁵.

Ἐκδίδωμ κατωτέρω τὸν λόγον τοῦ Γεωργίου Τραπεζούντιου εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀποδημίαν τοῦ Νικολάου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 124 χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς παρατηρῶ ὅτι ἐλάχιστα σφάλματα τοῦ κειμένου διώρθωσα, ἅτινα δὲν θεωρῶ ἄξια ἀναγραφῆς.

Κ. Ι. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ

1. Ἐνθ. ἀν. σ. 435.
 2. Πρβλ. Σακελίωνος Καταλ. τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος σ. 267. Ὁ Σακελίων ἀντὶ ἀρχιεραφῆ ἀνέγνωσεν ἐκ παραδρομῆς ἀρχιερεῖ.
 3. Πρβλ. Ν. Ἑλλην. τόμ. 11 σ. 172.
 4. Πρβλ. Ν. Ἑλλην. τομ. Β' σ. 496.
 5. Πρβλ. Ν. Ἑλλην. τόμ. Γ' σ. 446. Ἐν τῷ πίνακι τῶν περιεχομένων τοῦ χειρογράφου τούτου, ὅστις προτάσσεται τοῦ χειρογράφου, δὲν ἀναφέρεται ὁ διάλογος οὗτος, ἀναφέρονται μόνον «Ἔτερα τροπάρια κατὰ αἰρέσεων, ἐν τῇ ἐννάτῃ ὁδῇ τοῦ ἐκ τοῦ κανόνος Γεωργίου Τραπεζούντιου τοῦ Ἀδαμίτου», ἅτινα δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουσι νῦν ἐν τῷ ἡμετέρῳ κώδικι, διότι τὰ τελευταῖα αὐτοῦ φύλλα ἐχουσιν ἐκλείπει.

Τοῦ σοφωτάτου καὶ ἐλλογιμωτάτου τοῦ ἐν διδασκαλοῖς ἀρίστου τῆς περιφήμου αὐθεντικῆς σχολῆς τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐπιστάτου κυρίου Γεωργίου λόγος εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀποδημίαν τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἡγεμόνος κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου βοεβόδα λεγθεῖς ἐν Βουκουρεστίῳ.

«Ἀνθρώπος ματαιώθητι ὡμοιώθη. αἱ
 ἑμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιά παράγουσι».

Φεῦ εἰς τὴν τσαυτὴν μεγάλην κατήφειαν. Βαδαὶ εἰς τὴν τσαυτὴν ἀνείκαστον λύπην. Οὐαὶ εἰς τὸ τσαυτὸν ὑπερβολικὸν σκότος, ὅπου βλέπω τὴν σήμερον, σκότος ὅπου οὐ μόνος ἐφθαλμῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν κατασκοπίζεις. Μήπως καὶ ἐγείναι ἐκλειψίς καρμῖα τοῦ ἡλίου καὶ ἐσκοτίσθη ὁ οὐράνιος ἐφθαλμῶς, ὁ αἰσθητὸς ἥλιος; Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον τώρα, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι σύνοδος τοῦ ἡλίου μετὰ τῆς σελήνης, ἀλλ' ἡ μὲν ὑποτρέχει τὸ ζῶδιον τοῦ ὑδροζόου, ὁ δὲ τὸ ζῶδιον τοῦ ζυγοῦ. Εἰ μήπως καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος ὑπὲρ φύσιν; Ἀλλὰ τοῦτο ἐσυνέβη μόνον εἰς τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου μου Ἰησοῦ. Πόθεν λοιπὸν ἐπροξενήθη ἡ τσαυτὴ σκυθρωπότης; Πόθεν τὸ τσαυτὸν ὑπερβολικὸν σκότος; Μήπως καὶ ἐκρύβη ὑποκάτω ὑπὸ τὴν γῆν ὁ λαμπροφωσφόρος ἥλιος καὶ διὰ τοῦτο μᾶς ἀφῆσεν εἰς τὸ θαυμάσιον σκότος, εἰς τσαυτὴν ὑπερβολικὴν κατήφειαν; Καὶ ἐθέσθαι ἐκρύφθη εἰς τὴν γῆν ὅχι ὁ αἰσθητὸς ἥλιος, ὅπου κρύπτεται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον ἀνατέλλει, ἀλλ' ἐκρύφθη ὑπὸ τὴν γῆν ἕνας ἥλιος ὑπέρλαμπρος, ἕνας φωστὴρ παμφασέστατος, ὁ ὅποιος μετὰ τὴν σοφίαν του ἔλαμπεν εἰς ὅλα τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, θαυμάζετο εἰς ὅλα τὰ ἔθνη διὰ τὴν θεωρίαν καὶ διὰ τὴν πρακτικὴν ἐμπειρίαν, ἐκκρύπτετο εἰς ὅλα τὰ θασίλεια διὰ τὴν θαυμασίαν του ἀγχινοῖαν, ἐξάπλωνεν εἰς ἡμᾶς τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς ἡμισφαίριον, τὰς λαμπρὰς ἀκτῖνας τῶν χαρίτων του, φωστὴρ, ὅπου ἔλαμπεν ὅχι ἀκτῖνας αἰσθητάς, ἀλλ' ἀκτῖνας νοητὰς λαμπρῶν καὶ θεαρέστων ἔργων καὶ πράξεων, ὅπου ἐφώτιζε καὶ ἐθαλπεν ὅχι κορμῖα καὶ δένδρα καὶ φυτὰ, ἀλλὰ τὰς εὐγενεστάτας καὶ νοερὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐκρημνίσθη ὁ στερεὸς στυλὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως ἐξερριζώθη ὁ χρυσόκλωνος καὶ χρυσόφυλλος πλάτανος, ὅπου ἐσκέπαζε καὶ ἐδρόσιζε πολλοὺς πτωχοὺς καὶ δευμένους, ὅπου ἐκυθερνοῦσε πολλοὺς ἀκυθερνήτους. Ὁ μεγάλην συμφορὰ, ὦ μεγάλη καὶ ἀνυπερδλήτως λύπη. Βλέπω σήμερον παράταξιν αὐθεντικὴν καὶ αὐθέντην δὲν βλέπω. Βλέπω σύλλογον ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνα δὲν βλέπω. Βλέπω σύνταγμα πανιερωτάτων ἀρχιερέων, πανοσιωτάτων ἡγουμένων, ἐδλαβεστάτων ἱερέων καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν εὐλογούμενον καὶ ἀγαζόμενον δὲν βλέπω. Βλέπω ταύτην τὴν εὐλογημένην μάνδραν τοῦ Χριστοῦ γεμάτην ἀπὸ πρόβατα λογικὰ καὶ ποιμένα δὲν βλέπω. Βλέπω κυρίαν ἐκλαμπροτάτην καὶ χριστιανικώτατην καὶ τὸν κύριον αὐτῆς δὲν βλέπω πουθενά. Βλέπω ἐκλαμπροτάτους καὶ παμφιλτάτους υἱοὺς καὶ πατέρα φιλόστοργον δὲν βλέπω. Βλέπω κλωνάρια χρυσοδλάστητα καὶ βίβαν δὲν βλέπω. Ὁ θλιψίς μεγάλη καὶ ἀπαρηγόρητος. Ὁ

λύπη καιρία και ἐγκάρδιος. Ποῖος νὰ μὴ θρηνησῆ και νὰ μὴν κλαύσῃ ἀπαρηγόρητα. Ποῖος νὰ μὴν λυπηθῆ και νὰ μὴν ὀδύρεται βλέπων τὴν τοιαύτην εὐτακτον ἀταξίαν, τὴν τοιαύτην ἀνηγεμόνευτον ἡγεμονίαν. Ἔλα εἰς τὸ μέσον ἐδῶ, ὡ προφήτα Ἱερουμία, θρηνηκώτατε, και κλαῦσον ὄχι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ τὴν πόλιν τῆς Οὐγγροδολαχίας, ὄχι τὸ ἀχάριστον γένος τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ τὸ γένος τῶν εὐσεβῶν ὅτι ἔχαστε τὸν αὐθέντην του, ὑστερήθη τὸ καύχημα και τὴν δόξαν τοῦ ρωμαϊκοῦ γένους, τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἐλληνικῆς εὐγενείας, τὴν πηγὴν και θροῦν τῆς σοφίας. Ὑστερήθη τὸν μουσικὸν μουσικώτατον Ὀρφέα ὄχι τῆς Ἑλλάδος μόνης, ἀλλὰ ἔλου του κόσμου. Κλαῦσον και σύ, ὡ σοφώτατε Ἡράκλειτε, ὅτι ἐσβέσθη ὁ λύχνος τῆς σοφίας, ἐκρύβη ὑπὸ γῆν ὁ ὕπατος ἡμῶν τῶν φιλοσόφων. Ἔλα εἰς τὸ παρὸν και σύ ὡ πάνσοφε Σολομῶν και κίνησον τὴν σοφωτάτην σου γλῶσσαν και λέγε μεγαλοφώνως πρὸς ἅπαντα τὸν περιεστώτα λαὸν καιρὸς τοῦ χαίρειν και καιρὸς τοῦ κλαίειν και λυπεῖσθαι. Τώρα εἶναι ἀρμοδιώτατος καιρὸς τῆς λύπης. Καιρὸς τοῦ γελᾶν και καιρὸς τοῦ κλαίειν. Τώρα εἶναι καιρὸς τοῦ κλαίειν και θρηνεῖν ὅτι ἀπέστη ἐξ ἡμῶν ὁ αὐθέντης μας, ὁ ποθεινότετος ὡσάν μία περιστερὰ χρυσοπέτερος και μᾶς ἀφηκεν ὄρφανούς και χωρὶς ποιμένα. Ὁ ναὸς οὗτος ὁ περιβόητος και ὡραιότατος, ἂν εἶχεν αἰσθησιν και ὀφθαλμούς, ἤθελε νὰ χύσῃ τόσα δάκρυα ἀπὸ ὅσα κεραμίδια εἶναι κτισμένος. Δακρύσατε και ἔσετε ὡ ἐκλαμπρότατα ἔλασθήματα τὸν ἀγαπημένον και παμφίλιτον πατέρα ὅτι ἐστερήθητε τὸν γεννήσαντα και περιθάλλαντα ἡμᾶς. Θρηνησατε λοιπὸν ὡ θεοὶ και ἱεροὶ ποιμένες ὅτι ὑστερήθητε τὸν δογῆθον εὐεργέτην σας. Κλαύσατε ἄρχοντες, διότι ἔχασατε τὸν αὐθέντην σας. Λυπηθήτε, ὡ ἐπίλοιποι χριστιανοί, ὅτι ἐμείνατε χωρὶς ποιμένα. Κλαύσατε και ἔσετε ὄρφανοὶ ὅτι ὑστερήθητε τὸν καινὸν σας πατέρα. Τάχα μᾶς ἀκούεις αὐθέντα μου σοφώτατε; Τάχα αἰσθάνεσαι τοὺς κλαυθμούς και τὰ δάκρυα ὅπου χύνομεν διὰ τὴν ὑψηλότητά σου. Ἄνοιξε τὰ σοφώτατα χεῖλη σου και ὀμιλήσέ μας. Κίνησαι τὴν εὐλαλον και ρητορικωτάτην σου γλῶσσαν και παρηγόρησαι μας. Εἶγα ἀπὸ τὴν παστάδα αὐτῆν και ἄνοιξε τὰ χαριέστατα σου ὀμμάτια και ἔλεπε τοὺς εὐγενεστάτους ἄρχοντας, ὅπου σε παραστέκονται. Βλέπε τοὺς πανιερωτάτους ἀρχιερεῖς, ὅπου σε εὐλογοῦν και σε ἀγιάζουν. Βλέπε τοὺς συγγενεῖς και οἰκείους μαυροφορημένους και κλαίοντας. Βλέπε και τὴν ἐπίλοιπον αὐθεντικὴν παράταξιν, ὅπου ἐπιθυμεῖ τὴν παρουσίαν σου: Ὁ ἀνεκφραστός συμφορὰ, ὡ ἀνεκδιήγητος λύπη. Δὲν ἀκούω φωνήν, δὲν ἀκούω καιμίαν ἀπόκρισιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις μας. Συμπαθήσατε μοι πανιερώτατε και θεοπρόδλητε μητροπολίτα και οἱ λοιποὶ ἄγιοι ἀρχιερεῖς, ἐκλαμπρότατη και θεοσεβεστάτη κυρία δόμνα, πανέκλαμπροι μητροκταντέδες, εὐγενεστάτοι ἄρχοντες και οἱ λοιποὶ πάντες, συμπαθήσατέ με λέγω ὅπου ἀνέφεξα τὴν λύπην σας. Ἄλλ' ὡ γλυκύτατε Ἰησοῦ, ὅπου ἤλθες εἰς τούτον τὸν κόσμον διὰ νὰ παρηγορήσῃς τὰ ἀνθρώπινον γένος πέμψον, παρκαλῶ, τὴν μεγάλην και εὐεργετικὴν σου χάριν και παρηγόρησαι μας, ὅπου εἴμασθην

εἰς τὸ βάθος τῆς λύπης ἐεδαπτισμένοι. Μὲ δίκαιον τρόπον, ὡ θεοσεβέστατον σύνταγμα, μὲ δίκαιον τρόπον λέγω νὰ παρηγορηθῶμεν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἀξιωμακμῶνευτὸς ἡγεμὼν ὅσον μὲν διὰ τὸ ἀνθρώπινα και ἐγκόσμια ἐγεννήθη ἀπὸ λαμπροτάτους και περιφανεῖς γονεῖς, ἀπὸ κυρὰν χρυσῆν και εὐγενεστάτην. Ἀνεθράφηκε καλῶς και εὐσεβῶς, ἐδιδάχθη τὴν ἔξω σοφίαν και τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν ἐντελέστατα ὡς οὐδεὶς ἄλλος, ἀνέδω, εἰς ὁφθαλμὰ βασιλικὰ, συναναστρέφει εἰς βασιλικὰς ἀδελὰς, ἐφημίσθη εἰς τοὺς κραταιοτάτους βασιλεῖς, ἐγενεῖν ἄριστος εἰς τὴν βασιλικὴν πράξιν. Τέσσαρες φοραὶς ἐχειροτονήθη αὐθέντης ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἡμῶν αὐτοκράτορος, ἐκυβέρνησε δύο αὐθενταίαις και ἐψάνη δόκιμος και πιστότατος εἰς τὸν ἄνωκτα. Ὅσον δὲ διὰ τὰ ψυχρωτήρια και θεάρεστα ἔργα ἐκτισεν ἐκ θεμελίων τὸν μέγιστον και ὡραιότατον τοῦτον ναόν, εἰς τὸν ὅποιον ἐτάφη αὐτός, ἐσύστησε σχολεῖα ἐλληνικὰ εἰς πολλοὺς και διαφόρους τόπους διὰ κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ γένους μας, ἐκυβέρνησε χώρας ἐνδοεῖς, ἔθροεψεν ὄρφανά, τὰ δὲ κυριώτερον πάντων και μεγαλύτερον ἐφύλαξε τὰ ὀρθὰ δόγματα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἀπαράδατα και ἀσφαλέςτατα, ἐτίμησε πολλὰ και εὐλαβήθη τὸ ἀρχιερατικόν τε και ἱερατικὸν τάγμα, παρέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μὲ χριστιανικὸν τέλος, μὲ μετάνοιαν ἀληθινὴν και συντετριμμένην καρδίαν. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ καταποντιστῶμεν εἰς τὴν ἄμετρον λύπην, ἀλλὰ πρέπει μάλιστα μεγάλως νὰ παρηγορήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς και νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν, ὅπου πάντοτε οἰκονομεῖ τὰ πρὸς ὠφέλειαν και σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἀγκαλὰ και ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν γῆν, ἀλλ' ὅμως ἀνέδωκεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἀπαρνήθηκε τὸν γῆϊνον και φθαρτὸν βασιλέα και συναναστρέφεται μὲ τὸν οὐράνιον παμβασιλέα Χριστόν, τὸν βασιλέα τῶν βασιλευόντων. Ἀφήκε τὴν κοσμικὴν αὐθενταίαν και αὐθενταίαν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἀπαρνήθηκε τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀνθρώπων και συναναστρέφεται μὲ τοὺς οὐρανοὺς ἀγγέλους. Αὐτὸς διὰ ὑπερήτας και περισταμένους ἔχει τοὺς πτωχοὺς ὅπου ἐκυβέρνησε, τοὺς γυμνοὺς, ὅπου ἐνδύσε, τὰ ὄρφανά ὅπου ἔθροεψε τοὺς αἰχμαλώτους ὅπου ἠλευθέρωσεν. Αὐτός, διὰ τὸ βασιλικὸν σιργούτζι, ἐστεφανώθη μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς διὰ τὸ αὐθεντικὸν ἐπανωφόρι ἐνεδύθηκε τὸν χιτῶνα τῆς οὐρανοῦς χαρὰς και ἀγαλλιᾶσεως και χαίρεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δεξιάων, εὐχαριστῶν και προσκυνῶντας τὴν ἁγίαν Τριάδα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΑΓ. ΓΡΑΦΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Τὰ ἰσχύοντα προγράμματα δοξάζουσι διὰ μὲν τὸ Δ. Σ. τάξις Ε': «Ἀνάγνωσις και ἐομηνεῖα περικοπῶν τοῦ Ἐδαιγγελίου ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον, εἰς τὰ θαύματα και εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ». Τάξις Στ': «Ἀνάγνωσις και ἐομηνεῖα παραβολῶν, τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρου ὀμιλίας και ἄλλων ἐκ τοῦ Ἐδαιγγελίου περικοπῶν», διὰ δὲ τὸ Γυμνάσιον: Τάξις Β' Ἱστορία τῆς Κ.Δ. «βασίλειον και ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως πε-

πρικοπών ἐκ τῶν ἱστορικῶν μερῶν τῶν Εὐαγγελίων». Τάξις Δ': «1. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Π.Δ. ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν ἱστορικῶν μερῶν, τῶν ποιητικῶν καὶ τῶν προφητικῶν βιβλίων αὐτῆς, ὧν τὸ περιεχόμενον ἀναφέρεται εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀντιλήψεις τοῦ Ἰσραὴλ καὶ σχετίζεται μὲ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ (μέχρι τέλους Δεκεμβρίου). 2. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Κ.Δ. ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῆς (Εὐαγγελίων, Πράξεων, ἐπιστολῶν τῶν Ἀποστόλων), ἀναφερομένων εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ (ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους).

Διὰ τὸ Δ.Σ. ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία Εὐαγγελικῶν περικοπῶν ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς παρεχομένης γλωσσικῆς διδασκαλίας, διότι διδισκομένης μόνης τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἢ τοιαύτη ἐργασία θὰ παρείχεν ἀνυπερβλήτους δυσχερείας. Ἐὰν ὅμως εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις τοῦ Δ.Σ. διδάσκηται καὶ ἡ καθαρεύουσα, ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἀπλῶν εὐαγγελικῶν περικοπῶν, χωρὶς νὰ ἐπιμένῃ ὁ διδάσκων εἰς τὸ γραμματικὸν καὶ συντακτικὸν μέρος, δύναται μὲν νὰ παρέχῃ ἐνιαχοῦ ἑλαφρὰς τινὰς δυσκολίας, ἀλλὰ τοῦτο νομιζομεν ὅτι ἔχει δευτερεύουσαν σημασίαν, δεδομένου ὅτι σκοπὸς τῆς ἀναγνώσεως τῶν περικοπῶν εἶναι ἡ εἰσαγωγή ἀπλῶς εἰς τὸ αὐτοῦσιον περιεχόμενον τῆς Κ. Δ. καὶ οὐχὶ ἡ γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου. Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρῶγμα εἰς τὸ Γυμνάσιον, εἰς τὸ ὅποιον δὲν πρέπει νὰ παραλείπεται ἡ ἀναλόγως τῶν δυνάμεων τῶν μαθητῶν γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου, χωρὶς ὅμως αὕτη νὰ θεωρῆται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ὡς ὁ κύριος τοῦ μαθήματος σκοπός. Ἡ ἐκ μεταφράσεως ἀνάγνωσις περικοπῶν ἐκ τῆς Κ. Δ. ἐν τῷ Δ.Σ. θεωρητικῶς οὐδὲν τὸ μεμπτὸν ἐνέχει, ἀλλ' ἐφ' ὅσον στεροῦμεθα μεταφράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς τῇ ἐγκρίσει τῆς Ἐκκλησίας γενομένης, ὡς ὀρίζει τὸ Σύνταγμα, καλὸν εἶναι νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν χρῆσιν μεταφράσεως ἢ παραφράσεως.

Φρονοῦμεν ὅτι δύναται μὲν νὰ ὀρισθῇ εἰς ὀρισμένας τάξεις τοῦ Γυμνασίου ἡ συστηματικὴ ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐκ τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ δὴ τῆς Κ. Δ., ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τούτου ἡ χρῆσις τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀπὸ τῆς Β' μέχρι καὶ τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Γυμνασίου θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι δαμιλῆς, χωρὶς νὰ παύσῃ ἡ αὐτοτέλεια τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν μαθημάτων· τὰ δὲ διδακτικὰ ἐγχειρίδια θὰ ἔπρεπε, προσαρμολογούμενα εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ διδακτικὴν ταύτην ἀπαίτησιν, νὰ παρέχωσιν, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφὴν προσηρηθέντων ἐν παρωρτήματι Γραφικῶν ἀποσπασμάτων—ιδίως τῆς Κ. Δ.—εἴτε διὰ πλουσίων παραπομῶν, νὰ παρέχωσι λέγομεν τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς μαθητὰς συχνὰ νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν βασικὴν ταύτην πηγὴν τῆς θρησκείας μας! Φρονοῦμεν ἐπίσης ὅτι θὰ ἔπρεπε, πλὴν τούτων,

νὰ ὀρίζετο καὶ ἐπιτροχάδην ἀνάγνωσις ὀλοκλήρου βιβλίου τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ μάλιστα τῆς Κ. Δ. Τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ ὅποιον, ὡς γνωστόν, ἐφαρμόζεται ἤδη καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά, δύναται ν' ἀποφέρῃ ἀξιόλογα θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ ὠφελήματα εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Γυμνασίου, οἵτινες ἔχουσι προσοικειωθεῖ πρὸς τὴν γλῶσσαν τῆς Ἁγ. Γραφῆς διὰ συστηματικῆς πρὸς διδασκαλίας αὐτῆς. Ὅπως ἤδη ἀπὸ τῆς Β' γυμνασιακῆς τάξεως οἱ μαθηταὶ γνωρίζουσι πρὸς τὴν χρῆσιν καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς Κ. Διαθήκης, ἐπομένως δὲν θὰ δυσκολευθῶσι πολὺ εἰς τὴν Γ' γυμνασιακὴν τάξιν ν' ἀναγνώσωσιν ἐπιτροχάδην τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, βιβλίον, ἄλλως τε, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην πηγὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἣν διδάσκονται ἐν τῇ τάξει ταύτῃ οἱ μαθηταὶ κατὰ τὸ νέον πρόγραμμα. Ἀφοῦ δὲ εἰς τὴν Δ' τάξιν τὸ νέον ἀναλυτικὸν πρόγραμμά ὀρίζει ἐρμηνείαν ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῆς Π. καὶ Κ. Δ., οὐδεμίαν σχεδὸν δυσκολίαν θὰ δοκιμάσωσιν οἱ μαθηταὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ὅταν θὰ ἀναγνώσωσιν ἐπιτροχάδην ἐν ὀλοκλήρῳ βιβλίῳ τῆς Ἁγ. Γραφῆς, οἷον ἐν ἐκ τῶν Εὐαγγελίων, ἢ μίαν ἐκ τῶν μεγάλων ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου, ἢ καὶ ἐν βιβλίῳ τῆς Π. Δ. (π. χ. τὸν Ἰώβ, ἢ ἓνα ἐκ τῶν σπουδαίων προφητῶν κλπ.) Τοιοῦτοτρόπως δὲν διακόπτεται καὶ ἡ ἐπαφὴ τῶν μαθητῶν μετὰ τῆς Γραφῆς ἐν τῇ Γ' τάξει καὶ τὰ μαθήματα τῶν ἀνωτέρων τάξεων—Ὁρθόδοξος κατήχησις, λειτουργικὴ, ἐκκλησιαστικὴ ὑμολογία καὶ χριστιανικὴ ἠθικὴ—καθίστανται ἐποπτικώτερα καὶ ἐντυπώνονται καλύτερον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν διὰ τῆς ἀδιακόπου μελέτης τῆς Ἁγ. Γραφῆς, τοῦ κώδικος τούτου τῆς θρησκείας μας.

Ἡ ἐκλογή τῶν περικοπῶν καὶ τῶν πρὸς ἐπιτροχάδην ἀνάγνωσιν βιβλίων τῆς Ἁγ. Γραφῆς πρέπει νὰ γίνηται ὑπὸ τῶν συγγραφέων διδακτικῶν ἐγχειριδίων καὶ τῶν διδασκόντων μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας. Αἱ περικοπαὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς γλωσσικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν, ὡσαύτως νὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ σαφεῖς, ἀνευ σκοτεινῶν νοημάτων, νὰ εἶναι πλούσια εἰς ἐννοίας ἠθικὰς καὶ θρησκευτικὰς καὶ νὰ σταχυολογῶνται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐξ αὐτῶν νὰ λαμβάνωσιν οἱ μαθηταὶ ὅσον τὸ δυνατόν πληροτέραν γνῶσιν τοῦ πλάτους καὶ τοῦ βάθους τῆς θείας ἀποκαλύψεως. Ἀπαραίτητον ἐπίσης εἶναι νὰ ταξινομῶνται εἰς τὰ ἐγχειρίδια μεθοδικῶς καὶ κατὰ συγγένειαν περιεχομένου μεγάλα ἐνότητες (π. χ. διὰ τὴν Π.Δ. ἱστορικαί, ποιητικαί, προφητικαί περικοπαί, διὰ τὴν Κ.Δ. ἢ ἐπὶ τοῦ Ὄρθου ὁμιλία, αἱ παραβολαί, ἄλλα διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος. περικοπαὶ ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν κ.λπ.) Διὰ δὲ τὴν ἐπιτροχάδην ἀνάγνωσιν, ἐν μὲν τῇ Ε' τάξει καταλληλότερον εἶναι τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ἢ μία ἐκ τῶν μεγάλων ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, διότι εἰς τὰ βιβλία ταῦτα ὑπάρχει ἀφθονον δογματικὸν ὕλικόν, ὅπερ δύναται νὰ σχετισθῇ ἄριστα πρὸς τὴν κατήχησιν, ἢ ὅποια διδάσκειται ἐν τῇ τάξει ταύτῃ· ἐν δὲ τῇ Στ' τάξει καταλληλότερα φαίνονται τὰ προφητικὰ τῆς Π.Δ. βιβλία, τὰ κεφάλαια ε', στ' καὶ ζ' τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγ.

1. Πρβ. ἡμέτερον Γραφικὰ κείμενα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν θρησκευτικῶν ἐν τῇ Ἀναπλάσει τῆς 14 Μαΐου 1933.

γελίου, εἰς τὰ ὁποῖα περιέχεται ὁλόκληρος ἢ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία, ἢ μία ἐκ τῶν μεγάλων ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου,

ΔΗΜ. Ν. ΜΩΡΑΪΤΗΣ
Καθηγητής

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Das Leben Jesu» (1835).

Κατὰ τὸ ἐνεστώδες ἔτος συμπληροῦται ἑξατονταετία ἀπὸ τῆς ἀ' ἐκδόσεως τοῦ πολυθρονητότου διτόμου συγγράμματος τοῦ Λαυτὸν Strauss «(Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ». Τὸ πνεῦμα ἔπὸ τὸ ὁποῖον συνέγραψε τὸν βίον τοῦ Κυρίου ὁ μαθητὴς τοῦ F. Baur, ὁ σπουδαστὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης καὶ θιασώτης τῆς ἐγγλείου φιλοσοφίας, τοῦ ἀριστεροῦ κλάδου τῆς ὁποίας ἀπετέλεσε τὸν ἡγέτην, ἐνεφάνισεν ἔργον ἐμποιῆσαν τότε κολοσσαίαν αἰσθησιν, ἐχαρακτηρίσθη δ' ὡς δημιουργήσαν νέαν ἐποχὴν ἐν τῇ ἐρευνῇ καὶ διαπραγματεύσει τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἄν ἐβράδυναν νὰ ἀκουσθοῦν αἱ κατὰ τοῦ συγγράμματος ὁμοβροντίαι τῶν Tholuck, Neander, Schweitzer, Ullmann καὶ Bruno Bauer, ἀλλὰ καὶ ὁ τολμηρός, ἀλλ' ἀκριτος συγγραφεὺς δὲν παρεχώρει ἐνκόλως τὸ ἔδαφος. Καὶ εἶπε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐν τῇ γ' ἐκδόσει τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ (1839) προέβη εἰς σημαντικὰς ὑποχωρήσεις ἀπέναντι τῆς καταθλιπτικῆς κριτικῆς τῶν ὀρθοδοξοτέρων, ἀλλ' ἔκτοτε θρήστοιο ἐπαλλήλους μεταπτώσεις ἐκδηλοῦσας ἰδεολογικὴν ἀστάθειαν, μέχρις οὔ, τέλος, διὰ τοῦ ἔργου του περὶ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας πίστεως (Der Alte und Neue Glaube, 1874), ἢ στάσις του πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ πρὸς πᾶσαν, καθ' ὄλον, πνευματικὴν φιλοσοφίαν ἐξεδηλώθη οὐ μόνον ἄκρως ἀρνητικῇ, ἀλλὰ καὶ αὐτόχρονα προσβλητικῇ. Ἡ πρὸς τὸν ἐπινοητὴν τῆς μυθικῆς θεωρίας περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπέχθεια ἐγενήθη τόσο βαθεῖα, ὥστε, διὰ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ζυρίχης εἶχεν ἐκλέξει αὐτὸν διὰ τὴν ἔδραν τῆς Θεολογίας, ὁ διορισμὸς του προὐκάλεσε τόσην θνελλώδη λαϊκὴν ἐξέγερσιν ὀλοκλήρου τοῦ κατοντοῦ, ὥστε οὐ μόνον ἐκωλύθη νὰ ἐξέλθῃ τῆς σιδηροδρομικῆς δίκης μὲν ἀφικόμενος εἰς Ζυρίχην, ἀλλὰ καὶ διετάχθη ἔπὸ τῶν ἀρχῶν νὰ ἐπιστρέψῃ, καίτοι ἡ ὑποχώρησις αὐτῆ δὲν ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὴν κνβέρησιν, ἥτις ἠραγκάθη νὰ παραιτηθῇ. Ὁ Strauss ἐν τῷ ἔργῳ του τούτῳ ἐπῆρξε μὲν ἀναλυτικὸς, προσεπάθησε δὲ νὰ ἐμφανισθῇ καὶ ὡς κριτικός, ἀπεκάλυπεν ὅμως ἀβασθεῖς θρησκευτικόν, φιλοσοφικόν καὶ ἱστορικὸν αἰσθητηρίον, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέτεχεν ὡς ἱστορικός, βιογράφος καὶ κριτικός. Χωρῆσας ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς ὀρθολογιστικῆς νοοτροπίας ἐδημιούργησε τὴν φέρουσαν ἔκτοτε τὸ ὄνομά του «μυθικὴν θεωρίαν», ἐν ἣ ἐστένωσε τὸ θανατοουργικὸν καὶ τὸ ὑπερφυσικὸν στοιχεῖον τῆς εὐαγγελικῆς ἀφηγήσεως. Ὁσηρδῆποτε ἀναλυτικὴν φιλοσοφίαν πλν ἐπετηδενῆθη ἐν τῷ ἔργῳ του, διέστρεψε τὴν ἱστορικὴν κριτικὴν, περιεφρόνησε τὴν εὐαγγελικὴν χρονο-

λογίαν, ἐφαρμόσας δ' ἀκρίτως καὶ ἀντιεπιστημονικῶς τὴν μυθικὴν θεωρίαν κατέληξε μοιραίως εἰς τὸν ὀρθολογιστικὸν μηδενισμὸν. Ἰὰ τοῦτο, μετὰ τὴν πρῶτην κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου του τούτου ἐντέπωση, ἔπὸ τὰ πλῆγματα τῆς ἱστορικῆς κριτικῆς τοῦτο περιέπεσεν εἰς παντελῆ λήθην.

Παραισθησίαι.

Ἡ δεσποινὴς Lepka von Koerber ἐν βιβλίῳ τῆς ἐσχάτως ἐκδοθέντι ὑπὸ τὸν τίτλον «Soviet Russia Fights Crime» διατείνεται ὅτι «ἡ ἰδέα τῆς τιμωρίας ἀπονοιάζει παντελῶς ἐκ τῆς ζωῆς τῶν σοβιετικῶν φυλακῶν, ἢ τοιούτοιον ἐποτάσεται εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐπαυροθώσεως τῆς πλάνης καὶ οὕτω μεταβάλλει τὸν ἀτελῆ πολίτην εἰς σχεδὸν τέλειον». Ἐὰν συνδυασθῇ ἡ παρατήρησις αὕτη πρὸς τὴν τραγικοκομμικὴν ἐγκαίχησιν τῶν υπολοβερίκων, ὅτι ἐν τῇ Ἐνώσει τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν δὲν ὑπάρχει θανατικὴ ποινὴ, ἀλλὰ μόνον διόρθωσις τῆς πλάνης — ὡς χαρακτηρίζεται πᾶσα διαφωτία πρὸς τὴν κομμουνιστικὴν νοοτροπίαν — προκύπτει ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ συμπέρασμα ὅτι δύναται τις νὰ ἀποβῇ «σχεδὸν τέλειος πολίτης» διὰ τὴν πύση νὰ παρέχῃ οἰανδήποτε στενοχωρίαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ τὴν κνβέρησιν, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι εἶνε πλέον νεκρός, ὡς «ἐκτελεσθεῖς». Εἶνε γνωστὸν, ὅτι τὰ Σοβιετὶ πολλὰ ἠλίπισαν καὶ ἐλπίζον ἐκ τῆς κομμουνιστικῆς τῶν γυναικῶν δρώσεως· ἀλλ' ἂν κρίνῃ τις καὶ ἐκ μόνου τοῦ προμνημονευθέντος δυσχερισμοῦ τῆς δεσποινίδος κομμουνιστρίας περὶ τοῦ «ἐπαυροθωτικῶν» χαρακτηρῶν τῶν σοβιετικῶν ποινῶν, δὲν πρέπει νὰ ἀναμένονται καὶ μεγάλα πράγματα ἐκ τῆς γυναικείας παραισθησίας.

Ἡ βιβλιοφύλαξ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἀνεκάλυπεν ὅτι ἀποσπάσματα τῶν παπύρων προερχομένων ἐξ ἀνασκαφῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀποκτηθέντων ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Μουσείου ἀποτελοῦσι μέρη χριστιανικοῦ Εὐαγγελίου ἀνήκοντος εἰς τὰ μέσα τοῦ β' αἰ. Ἐὰν τοῦτο εἶνε ἀληθὲς, τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα, ἅτινα ἀποτελοῦνται ἐκ δύο μὴ ἀκεραίων φύλλων καὶ ἐνός μικροῦ τεμαχίου, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὸ ἀρχαιότερον γραπτὸν χριστιανικὸν μνημεῖον ἐξ ὧν μέχρι σήμερον σώζονται, εἶνε λοιπὸν κατὰ 1' ἑκατονταετηρίδα ἀρχαιότερα τῶν ἀρχαιότερων γνωστῶν κανονικῶν Εὐαγγελίων. Κατὰ τοὺς «Ἐκκλησι. Καιροῦς» τοῦ Λονδίνου, αἱ ἐν τοῖς παπυρίνοις τούτοις φύλλοις περιεχόμενα ἀφηγήσεις ὁμοιάζουν τὰ μέγιστα πρὸς διαφόρους περικοπὰς τῆς Κ. Δ., ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ γνώμη ὅτι ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης συνέλεξε τὸ ὑλικὸν τοῦ Εὐαγγελίου του ἐκ τούτου τοῦ «πέμπτου Εὐαγγελίου», ὡς ἀπεκάλεσαν τὸ εἰς ὁ ἀνήκον τὰ φύλλα ταῦτα βιβλίον. Ἀπόκρυφα εὐαγγέλια, τινὰ τῶν ὁποίων ἦσαν αἰρετικὰ, ἦσαν κοινὰ κατὰ τὸν β' αἰῶνα.

Κατὰ τὸν ἀπολογισμὸν τῆς Βρετανικῆς Βιβλικῆς Ἐταιρείας διὰ τὸ ἔτος Ἀπριλ. 1933 — Μαρτ. 1934, ἐκυκλοφόρησαν 10,933,203 ἀντίτυπα τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἥτοι 315,733 πλείονα τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος διατεθέντων. Αἱ εἰς νέας γλώσσας καὶ διαλέκτους μεταφράσεις ἠξέστησαν εἰς 11. Εἰς τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον καὶ τὴν Τουρκίαν ἡ Ἁγ. Γραφὴ ἐκυκλοφόρησεν ὀλιγώτερον ἢ πέρουσι κατὰ 18,000 ἀντίτυπα. Κατὰ τὸν «Ἀστέρον τῆς Ἀνατολῆς», καὶ ἐν Ἑλλάδι παρετηρήθη μείωσις τῆς κυκλοφορίας τῶν Ἁγ. Γραφῶν τῆς ἐν λόγῳ Ἐταιρείας, εἶνε ὅμως ἀξιοσημείωτον ὅτι ἐξ ὧν τῶν περιοικῶν ἐθνῶν ἡ

·Ελλάς εξακολουθεί να δεικνύη τὸ ζωηρότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὸν θεῖον λόγον. Πλὴν τῆς ἐν λόγῳ Ἑταιρείας, τὰς ἁγ. Γραφὰς κυκλοφοροῦν καὶ ἄλλαι Βιβλικαὶ Ἑταιρεῖαι, οἷον ἡ Ἀμερικανικὴ καὶ ἄλλων χωρῶν. Πᾶσαι ἡμοῦ εἶδον εἰς κυκλοφορίαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 24,119,437 ἀντίτυπα τῶν ἁγ. Γραφῶν εἰς 940 γλώσσας καὶ διαλέκτους.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

·Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε εἰς τὰς δύο τακτικὰς συνεδριάσεις κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα, ὡσαύτως δὲ συνήλθε καὶ τὸ Πρωτόδικον Συνοδικὸν Δικαστήριον.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι ἀντικανονικῶς καὶ παρὰ πάντα νόμον τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Θηβῶν παρεχώρησεν εἰς τοὺς λεγομένους παλαιομερολογίτας ἐν Θήβαις τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου Καλοκτένη ἔχοντα προσκυνηματικὴν ἀξίαν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως ληφθῶσι τὰ προσήκοντα μέτρα κατὰ τῆς ἀντικανονικῆς καὶ παρανόμου πράξεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Θηβῶν καὶ μνησθῆ τούτο εἰς τὸν Εἰσαγγελεῖα ἐπὶ ἀντιποῦσει ἀρχῆς.

— Σχετικῶς πρὸς τ' ἀνωτέρω σημειούμεν ὅτι καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ἀνεκοίνωσε πρὸ τίνος χρόνου εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ αὐτὴ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ὅτι τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον Λεωνιδίου παρεχώρησε τὸν ναὸν τοῦ Νεκροταφείου εἰς παλαιομερολογίτας. Τὸ Ὑπουργεῖον ἀπήντησε πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην, ἀνεκοίνωσε δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον ὡς ἐξῆς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 83,034 καὶ ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου ἐν.ε. ἐγγράφου : «Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. Α' 1031 ἐν.ε. ὑμετέρου ἐγγράφου ὑποβληθέντος ἡμῖν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3343 τοιούτου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 74 πράξιν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου Λεωνιδίου περὶ παραχώρησεως τοῦ ναοῦ τοῦ Νεκροταφείου εἰς τοὺς παλαιομερολογίτας, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι ἡ τοιαύτη πράξις τοῦ ὡς ἄνω Συμβουλίου εἶναι παράνομος καθ' ὅσον, κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439, εἰς τοὺς Δήμους καὶ Κοινότητας ἀνήκει μόνον ἡ διοίκησις καὶ διαχειρίσις τῶν μὴ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ Νεκροταφείων, γεγονότα δηλονότι μὴ νομιμοποιούμενα τὴν τοιαύτην παραχώρησιν. Ὁ Ὑπουργός, Ἰ. Μακρόπουλος».

—Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην 6 ἐν. μ. ἐπὶ τῇ εορτῇ τοῦ Ἁγ. Φωτίου Πατριάρχου ΚΠόλεως ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τινων τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν μετέβη εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν Πεντέλης, ἐν τῷ ναῷ τῆς ὁποίας ἐτελέσθη ἡ θεία λειτουργία, ἱεουργήσαντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερρών. Ἀνεπέμφθη δὲ δέησις ὑπὲρ τοῦ ἀγοντος τὰ ὄνομαστῆρια αὐτοῦ Οἰκονομικοῦ Πατριάρχου Φωτίου Β'. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν θερμὸν συγχαρητήριον τηλεγράφημα, εἰς ὃ ἐλήφθη ἡ ἐξῆς ἀπάντησις : «Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον, Ἀθήνας. Εὐχαριστοῦμεν βαθύτατα ὑμέτερον ἀγάπη καὶ ἀδελφοῖς ἐπὶ ἀδελφικαῖς εὐχαῖς καὶ ἐγκαρδίῳ προσήσει. Πατριάρχης Φωτίος».

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος ἀπήντησεν ἐγκύκλιον πρὸς τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια τῶν ἱερῶν ναῶν, δι' ἧς συνιστᾷ ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἀναμιξέσεως εἰς τὰ πολιτικά. Ἐντελλόμεθα, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅπως μηδεὶς τῶν κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἀναμιχθῆ εἰς ἰδίους ἢ ἀγῶνας κομματικῶς καὶ διαμάχας πολιτικὰς τοῦ λαοῦ, οἰονδήποτε φρόνημα ἐνδομύχως καὶ ἂν ἔχη, ἀλλὰ νὰ ἴσταται πολὺ ὑψηλὰ καὶ εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, εἰς ἣν ἔταξεν αὐτὸν ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἐν οὐδετερότητι παραμένον καὶ τελείως ἀμέτοχος παντός πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ πάσης κομματικῆς τοῦ λαοῦ συζητήσεως, δυναμένης νὰ ἀνάγη πυρκαϊάν καὶ δξύνῃ, ὡς συμβαίνει παρ' ἡμῖν, τὰ πάθη καὶ τὰ μῖση τῶν διαφορῶν ἀνταχαιόμενων πολιτικῶν μερίδων, πρὸς βλάβην τῶν συμ-

φερόντων τῶν πολιτῶν καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας οὕτω φυγαδεύεται ἡ ποθητὴ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, αἵτινες εἶναι τὸ ἔρεισμα καὶ ἡ ἀδαμαντίνη βᾶσις, ἐφ' ἣς στηρίζεται ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τῶν ἀτόμων καὶ λαῶν. Ὅστις δὴποτε δὲ κληρικὸς ἤθελε φωραθῆ ἢ καταγγεληθῆ ὡς παραβαίνων τὴν ἡμετέραν ταύτην ἐντολήν, θέλει τιμωρηθῆ παραδειγματικῶς, ὡς σκανδαλίζων μεγάλως τοὺς πιστοὺς, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανεν». Συμφώνως πρὸς ταῦτα ἀπαγορεύει τὴν κρούσιν κωδῶνων τῶν ναῶν πρὸς πολιτικὰς ἐκδηλώσεις καὶ ἄλλα παρόμοια.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κοζάνης προέτεινε καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὅπως συστηθῆ ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ νόμου 2508 περὶ διαχωρίσεως τῆς περιουσίας τῆς κοινοτικῆς τῶν Ν. Χωρῶν, καὶ τοῦτο διότι διὰ τοῦ ὑπάρχοντος νόμου περιουσίαι Ἐκκλησιαστικαὶ διηρηπάγησαν καὶ ἐξημώθησαν οἱ ἰ. ναοί.

— Ἐπίσης ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὅπως συστηθῆ ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῆς κωδικοποιήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων πρὸς εὐχερεστεραν χρῆσιν ὑπὸ τῶν ενδιαφερομένων.

— Κατόπιν σκέψεως τῆς Κυβερνήσεως ὅπως γίνωσι συνταγματικαὶ τινες μεταρρυθμίσεις, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κοζάνης προέτεινε ὅπως ἡ Ἐκκλησία διενεργήσῃ τὰ δέοντα ἵνα τοῦλάχιστον εἰς τὴν Ἱερουσίαν παρακάθηται καὶ Ἀρχιερεῖς ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἐκκλησίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Καθ' ἡ ἀναγράφει ἡ «Νέα Σιών», περὶ ἀρχόμενον τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ὁ ἐπὶ περιηγήσει παρεπιδημήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σουηδίας Γουσταῦος Ἀδόλφος ἐπισκέφθη τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως μετὰ τῆς συζύγου, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς του, οὓς ὑπεδέχθη ἐν αὐτῷ ὁ Γέρον Σκευοφύλαξ μετὰ τῶν ἡγουμένων τῶν λατρίων καὶ τῶν ἀρμενίων, οἵτινες καὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ ναοῦ προσκυνηματα. Οἱ ὑψηλοὶ ἔξενο ἐπισκέφθησαν καὶ τὸν ἀνακαινιζόμενον τροῦλλον τοῦ Καθολικοῦ, ἀπὸ τοῦ ὕψους δ' αὐτοῦ ἐπισκοπήσαντες τὴν ἁγίαν Πόλιν ἐλαβον διοφόρους φωτογραφίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἀφίκετο εἰς Ἱερουσαλὴμ προερχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυρηνείας κ. Μακάριος, ὅστις καὶ ἐφιλοξενήθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν καὶ ὁ Τοποτηρητῆς τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου Κύπρου Σεβ. κ. Λεόντιος Ρ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ρωσὶς διαφυγούσα τὰς ἀγαλλιᾶσεις τοῦ τρομεροῦ ρωσικοῦ παραδείσου περιέγραψεν ἐσχάτως ἐν τῇ «Christian East» τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν ἐν ἐξορίᾳ ρώσων ἱερέων. Ἀναφέρει, λοιπὸν, σὺν ἄλλοις, ὅτι ἐν τῇ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς βορείου θυλάσεως πόλει Ἀρχάγγελσκ, ὅπου παρέμενε, ὑπῆρχε πλῆθος ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, ἐξορισθέντων ἐκεῖ ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς Ρωσίας. Οἱ ἐξοριστοὶ ἦσαν ἄνευ μέσων συντηρήσεως, διότι ἦτο ἀπηγορευμένον εἰς αὐτοὺς νὰ ἀναλαμβάνουν οἰανδήποτε ἐργασίαν ἐν τῇ πόλει, ἐνῶ, ἐξ ἄλλου, αἱ ἀρχαὶ ἠγοῦντο νὰ ἐφοδιάζον αὐτοὺς διὰ τροφῆς καὶ κατοικίας. Ἐξῶν λοιπὸν μόνον ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης τῶν χριστιανῶν, καὶ ταύτης διδομένης κρύφτα, διότι ἡ φανερὰ ἀρωγὴ τοῦ κλήρου θεωρεῖται πρᾶξις ἀντεπαναστατικῆ καὶ τιμωρεῖται ἀσθηρότητα ὑπὸ τῶν ἀρχῶν. Διὰ τοῦτο δ' ἀκριβῶς ὁ ἐπιτόπιος ἐπίσκοπος συλληφθεὶς ἐφυλακίσθη, ὡς βοηθῶν τοὺς ἐξοριστοὺς. Τῆς τρομερᾶς ταύτης δοκιμασίας τῶν ἐξοριστῶν μὴ θεωρηθείσης ἐπαρκοῦς τιμωρίας, διακόσιοι ἱερεῖς διετάχθησαν νὰ καταλίπουν τὴν πόλιν ἐν μέσῳ δοιμυτάφω χειμῶνι (ἐκεῖ τὸ πῦχος φθάνει τοὺς — 45°) καὶ νὰ τειθοῦν εἰς πορείαν, ἐξησθασμένοι ἐκ τῆς αἰτίας καὶ με ἄθλια ῥακή. Ἡ ἀμοιβαία πρὸς ἀλλήλους βοήθεια τοῖς εἶχεν αὐστηρῶς ἀπαγορευθῆ, οἱ δὲ κατὰ τὴν πορείαν πίπτοντας χαμαὶ ἐκ τῆς ἐξασθενήσεως ἀφήνοντο ἐπὶ τόπου νὰ ἀποθάων ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ πύχους· διὸ καὶ ἐκ τῶν διακοσίων ἱερέων μόνον οἱ ἡμίσεις ἐφθάσαν εἰς τὸ τέρμα.

ΝΕΑ ΒΙΒΑΙΑ

Κωνσταντίνου Ν. Καλλινίκου Μεγ. Οικονόμου της Μεγάλης του Χριστού 'Εκκλησίας, Παροιμιαί Σολομώντος. 'Αλεξάνδρεια, Πατριάρχ. Τυπογραφείον, 1933.—Τοῦ αὐτοῦ, 'Υπόμνημα εἰς Παροιμίας Σολομώντος. 'Αλεξάνδρεια, Πατρ. Τυπογραφείον, 1934.—Μετά τὰς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Ψαλτῆρος ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐργασίας, δι' ὧν ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ὡς ἀκούρατος τροφοδότης τῆς ἐθνικῆς μας θεολογίας πατὴρ Κ. Καλλινίκος ἔνα ἐκ τῶν ὀλιγίστων παρ' ἡμῖν μυστῶν τῆς ἐβραϊκῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἔρχεται διὰ τοῦ διδύμου ἐπὶ τῶν Παροιμιῶν τοῦ Σολομώντος ἔργου τοῦ νῦν εὐρύνη τὸν παρ' ἡμῖν θεολογικὸν φωτισμὸν εἰς τὸ ἀτέριον πεδίου τῆς ἀγιογραφικῆς γνώσεως. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τῶν ἔργων τούτων ὁ σ. παρέχει παραλλήλως τὸ κείμενον τῶν σολομοντέων Παροιμιῶν κατὰ τε τοὺς Ο' καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἐβραϊκοῦ μετάφρασιν (σ. 101—215). ὧν προτάσσει προλεγόμενα (σ. 7—99). ἐν οἷς πραγματεύεται εἰσαγωγικῶς μὲν πρῶτον γενικῶς περὶ τῆς ἐννοίας τῆς παροιμίας καὶ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς ἐκφορᾶς τῆς παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. ἔπειτα δὲ περὶ τῆς παρ' ἐβραίοις παροιμιακῆς παραγωγῆς, μετὰ ταῦτα δὲ ἐντοπιζὼν τὸν λόγον εἰδικῶς εἰς τὸς Παροιμίας Σολομώντος ἀναλύει τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου, ἐκθέτει τὴν ἐν αὐτῷ περιεχομένην ἰδεολογίαν, ἐρευνᾷ τὰ τῆς γνησιότητος αὐτοῦ μετὰ κριτικῆς ἐπιστάσεως ἐπὶ τῶν κατ' αὐτῆς ἀντιρρήσεων τῆς ἀρνητικῆς κριτικῆς, διακοινοῦ τὴν ἐν τῷ κανόνι τῆς Π. Δ. θέσιν τοῦ βιβλίου, προβαίνει εἰς κριτικὴν ἀντιβολὴν τοῦ κειμένου τῶν Ο' πρὸς τὸ ἐβραϊκὸν τῆς Μασσώρας καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς καθορίζει τὴν ἀξίαν ἑκατέρου τῶν κειμένων, τέλος δὲ παραθέτει τὸν κατάλογον τῶν κειμένων καὶ τῶν βοηθημάτων τὰ ὅποια εἶχεν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ ἔργου. 'Εν δὲ τῷ δευτέρῳ του ἔργου ὁ σ. παρέχει τὸν λεπτομερῆ ἐρμηνευτικὸν ὑπομνηματισμὸν ὁλοκλήρου τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν (σ. 9—330), διαιρῶν αὐτὰς εἰς μέρη τρία, ὧν τὸ μὲν πρῶτον χαρακτηρεῖται ὡς «εἰσαγωγικὸν (κεφ. α' — κδ', σ. 9—84), τὸ δὲ δεύτερον (κεφ. ι' — κδ', σ. 85 — 249) καὶ τρίτον (κεφ. κε' — λα', σ. 251 — 330) ἐπιγράφει συλλογὰς «μεϊζονα» καὶ «ελάσσονα», κατὰ τὸ πραγματικὸν περιεχόμενον τῶν Παροιμιῶν.

Τὸ ἐγχείρημα τοῦ σ. δὲν ἦτο ἐκ τῶν εὐκόλων. 'Απ' ἐναντίας, εἶνε συναφὲς πρὸς τὸσον πολλὰς καὶ μεγάλας δυσκολίας, ὥστε μόνον ἡ δλόψυχος ἀφοσίωσις τοῦ ἀκαταπονήτου ἐπιμελείας σ. ἠδύνατο νὰ φέρῃ αὐτὸ εἰς πέρας. Αἱ κύρια δυσχερεῖαι τὰς ὁποίας συναντᾷ ὁ ὑπομνηματιστὴς εἶνε τὸ μὲν τὸ γρηπῶδες καὶ δύσληπτον τῆς ἐρμηνευομένης ὕλης, τὸ δὲ ἡ πρὸς ἄλληλα διάστασις τῶν κειμένων τῶν Ο' καὶ τοῦ ἐβραϊομασσωριτικοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν προσθεταὶ καὶ ἡ ἑλλειψις συνοχῆς καὶ συνεχείας τοῦ κειμένου. Αἱ δυσκολίαι αὗται θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπερ-νικηθῶσιν ἐὰν ἐβοήθουν ἀρχαῖα ἄρτια ὑπομνήματα εἰς τὸ βιβλίον, ἀπὸ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο νὰ ληφθῇ ὁ ὀδηγητικὸς εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ δυσδιάγνωστα μίτος' δυστυχῶς καὶ ἡ ἀναδίφησις τῆς παλαιᾶς χριστιανικῆς γραμματολογίας μόνον ἀποσπάματα τινὰ πατερικὰ πεινχρὰ ἀπεκάλυψε, καὶ ταῦτα ἀλληγορικὰ κατὰ τὸ πλεῖστον. 'Αλλὰ καὶ ἄλλας δυσκολίας ἦτο ἐπόμενον νὰ συναντήσῃ ὁ σ. ὅφ' ὡς συνθήκας ἐπιχειροῦνται παρ' ἡμῖν αἱ ἐκδόσεις. Διότι καὶ ἡ ἐλαττωματικότης τῆς δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων ἀποδόσεως ἐβραϊκῶν λέξεων, καὶ ἡ ἔνδεια τῶν ἑλληνικῶν τυπογραφείων εἰς κατάλληλα συνθηματικά σημεῖα, καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς μακροθῆν παρακολουθήσεως τῆς στοιχειοθεσίας τοιούτων λεπτεπιλεπτων ἐργασιῶν, ἀπαιτουσῶν τὴν προσωπικὴν καὶ ἐπανειλημμένην ἀτοπιαν,—πάντα ταῦτα καὶ ἄλλα παρεμπερῆ ἀποτελοῦν τοὺς δυσμενεῖς ὁρους, καθ' ὧν φυσικὸν ἦτο νὰ προσκροῦσῃ ὁ ἀναβραίων τὸσον ἀνώμαλον συγγραφικὸν δρόμον.

Τὸν ἀνάγνῃ ὁμῶς τοῦτον δρόμον ὁ σ. κατάρθρωσε νὰ ἀνέλθῃ, παρ' ὅλον ὅτι παραπονεῖται διὰ τοὺς γηραλέους του πόδας. Καὶ τὸν ἀνέβη κατὰ τρόπον καρποφόρας ἑλληνικῶν διότι, παρὰ πᾶσαν τὴν ξένην ἐρμηνευτικὴν ὑπομνηματιστικὴν φιλολογίαν ἐπὶ τῶν σολομοντέων Παροιμιῶν, ἡ ὑπ' ὄψιν ἐργασία τοῦ καλλιπῆ ο. σ. φέρει τὴν ὁρθόδοξον ἑλληνικὴν σφραγίδα. Διότι πρῶτον μὲν εἰς τοὺς ὑπομνηματισμοὺς τοῦ ἔκρινε πᾶν ὅ, τι περισυνέλεξε ἐκ τῆς

ἑλληνικῆς πατρολογίας καὶ ἐκ τῆς θύραθεν ἑλληνικῆς σοφίας μετ' ἐπιμελῆ ἀμφοτέρων ἀναδίφησιν· δεύτερον δὲ, ἐκλέξας ἐκ τῆς συγχρόνου ζωντανῆς παροιμολογίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ὅ, τι πρόσφορον, ἀπέθεσεν αὐτὸ ὅπου τῶν σολομοντέων παροιμιῶν ἡ ἀντιστοιχία ἀπῆρει [· «Μακάριος ἄνθρωπος ὅς εἴδῃ σοφίαν... κρείσσον γὰρ αὐτῆν ἐμπορεῦσθαι» (Ο') — «θεοὶ φύουσιν ἄνθρώπους φρένας, πάντων ὅς' ἐστὶ χρημάτων ὑπέρτατον» (Σοφοκλῆς) — «Ἐκείνο τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀνθ' οὗ δὴ ἀπαντα καταλλάττεσθαι φρόνησις» (Πλάτ) — «οὐκ ἐστὶ σοφία κτήμα τιμιώτερον» (ἀρχ. παροιμ.) — «Κάλλιο γνῶσι παρὰ γρῶσι» (νεωτ. παροιμ.) — «Υἱέ, ἐμῆ σοφία πρόσσεχε (Ο') — «Γερόντων ἔπαινε βουλή κ' ἀνθρώπων μαθημένω, ἀποῦ 'χουνε πολὺ ψομί κ' ἄλατι φασμένο» (Κρητ. λαϊκὸν δίστιχον παροιμ.).

«Καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου, τῆς μᾶς δηλ. καὶ μόνης καὶ ἐκλεκτῆς περιστερᾶς σου, κατὰ τὸ ἄσμα στ' 8 (περὶ μονογαμίας) (Ο') — «Ὅπ' ἔχει διὸ ἀγαπητικαῖς νάχη καὶ δέκα μαχαιριαῖς κ' ὅπ' ἔχει μιά καὶ μοναχῆ, ὁ θιὸς νὰ τοῦ τῆνε χαρῆ» (νεωτ. παροιμ.), — κτλ.]. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐργασίας τιμῆ πραγματικῶς τὸν καὶ ἐξ ἄλλων παροιμίας ἀριότητος ἔργων τὸσον γνωστῶν καὶ ἀγαπητῶν παρ' ἡμῖν πατέρα Καλλινίκου, ὅστις τὸσον γνωρίζει νὰ συγκρίνῃ τὸ θεωρητικὸν μετὰ τοῦ πρακτικοῦ καὶ νὰ καθιστῇ ἐπαγωγὸν καὶ τὸ μᾶλλον ξηρόν καὶ ἀφηρημένον. Διὰ τούτου τοῖς λόγοις καὶ περὶ τῶν Παροιμιῶν Σολομώντος ἔργον τοῦ τοῦτο θὰ ἀγανωσθῆ μετ' ὄσου ἐνδιαφέροντος καὶ ὠφελείας καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα του.

Γερασίμου Ι. Κονιδάρη διδάκτορος τῆς Θεολογίας. Εἶναι ἐπιστημονικῶς δυνατὴ ὁρθόδοξος ἀγωγή; 'Αθήναι, Τύποις «Φοίνικος», 1935.—Τὸ δημοσίεημα τοῦτο προηλθεν ἐξ ἀνατυπώσεως ἄρθρου δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ σ. ἐν τῷ πρωτὸν ἐκδοθέν φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας», ἐξετάζει δὲ τὸ ἐπιστημονικῶς ἐφικτὸν τῆς ἀγωγῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δογματικῶν ἀνθρωπολογικῶν προϋποθέσεων τῶν κυριωτέρων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν καὶ καταλήγει εἰς θετικὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ τίτλου.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνώσιν τοῦ ἀγνώστου διαμονῆς ἱερομονάχου Πανταεήμονος Τουτούλη ἀδελφοῦ 'Ιεράς Μονῆς Ἀγίων Τεσσαράκοντα Μητροπόλεως Σπάρτης ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 83 καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 23 Νοεμβρίου 1934 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου καθρέθη οὗτος ἀπὸ τοῦ 'Ιερατικοῦ καὶ Μοναχικοῦ σχήματος καὶ οὐ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἐφεσιν ἐνώπιον τοῦ δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου ἐντὸς 10 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δευτέρας δημοσιεύσεως τῆς παρούσης γνωστοποιήσεως.

'Εν Σπάρτῃ τῇ 28 Ἰανουαρίου 1935

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Σπάρτης Γερμανός

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

'Ι. Μητρόπολις Κίτρους.

Χρηθευασῶν θέσεων 1) τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ Κατερίνης καὶ 2) τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἁγίου Γεωργίου Κοιλινδροῦ καλοῦνται ἐντὸς τριμήνου ἀπόφοιτοι Γυμνασίου ἔχοντες καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ νόμου προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσι πάντα τὰ ἔγγραφα πρὸς χειροτονίαν καὶ κατάληψιν τῶν θέσεων τούτων. 'Εν Κατερίνῃ τῇ 4ῃ Φεβρουαρίου 1935. † Ὁ Κίτρους Κωνσταντίνος.

'Ι. Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

Προκαίμενον νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν δι' ἐκλογῆς τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ χωρίου Ἀρδανίου τῆς μητροπόλεως ἡμῶν, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους κερτιμένους τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα μέχρι τῆς 10ῆς Μαρτίου ἐ. ἔ. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά. 'Εν Τρίκκῃ τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1935. † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολύκαρπος.

Τύποις «Φοίνικος», ὁδὸς Σταδίου 44, Ἀθήναι